

V Bruseli 26. novembra 2018
(OR. en)

14719/18

COHAFA 107
DEVGEN 223
ALIM 14
ONU 101
FAO 51
COAFR 309
MAMA 194
MOG 77
COEST 230
COASI 265
COLAC 100
PROCIV 84
RELEX 1008

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	26. novembra 2018
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	12817/18
Predmet:	Vzdelávanie v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách – závery Rady (26. novembra 2018)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o vzdelávaní v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách, ktoré Rada prijala na svojom 3 654. zasadnutí 26. novembra 2018.

Vzdelávanie v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách

závery Rady

1. Rada je vážne znepokojená tým, že viac ako 75 miliónov detí zasiahnutých núdzovými a dlhotrvajúcimi krízovými situáciami nemá žiadny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a približne 7,8 milióna vysídlených mladých osôb/adolescentov vo veku 18 až 24 rokov v súčasnosti hrozí prerušenie vzdelávania, predčasné ukončenie štúdia alebo vzdelávanie nízkej kvality. Radu rovnako znepokojuje narastanie násilia vo vzdelávacích zariadeniach aj v ich okolí. Vzdelávanie je ľudské právo, ktoré treba vo všetkých kontextoch zachovávať ako základný nástroj pomoci deťom a mladým ľuďom pri rozvíjaní ich plného potenciálu, posilňovania odolnosti jednotlivcov, komunít a krajín, dosiahnutia udržateľného rozvoja a vytvárania pokojných, inkluzívnych a prosperujúcich spoločností. Krízové situácie trvajú stále dlhšie, kvôli čomu celým „strateným generáciám“ hrozí, že vyrastú bez príležitostí, prostriedkov a zručností potrebných na vybudovanie si lepšej budúcnosti.
2. EÚ je odhodlaná zabezpečiť v núdzových a krízových situáciách prístup k inkluzívnemu celoživotnému vzdelávaniu a bezpečnému a spravodlivému kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave na všetkých úrovniach v súlade s predchádzajúcimi závermi Rady^[1], globálnou stratégiou EÚ, Európskym konsenzom o rozvoji^[2] a Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj. Je to kľúčový prvok zásady „na nikoho nezabudnúť“ a rozhodujúce pri plnení cieľov programu v oblasti vzdelávania do roku 2030. Rada víta oznámenie Komisie o vzdelávaní v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách^[3]. Rada tiež víta, že Komisia výrazne navýšila humanitárne financovanie na vzdelávanie v núdzových situáciách, a berie na vedomie jej zámer vyčleniť v roku 2019 v rámci rozpočtu EÚ na humanitárnu pomoc 10 % na vzdelávanie v núdzových situáciách. Podčiarkuje, že vyhliadky financovania tohto odvetvia v dlhotrvajúcich krízových situáciách presahujú humanitárne portfólio, ktoré by v súlade so svojím mandátom malo byť zamerané na ľudí v najzraniteľnejších situáciách. Uľahčí sa tým „nový spôsob práce“ navrhnutý na Svetovom humanitárnom samite, v rámci ktorého sa mobilizujú silné stránky humanitárneho sektora aj sektora rozvoja, a to vrátane viacročného financovania a väčšej predvídateľnosti a kontinuity v oblasti vzdelávania v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách. Malo by sa tým doplniť rozvojové financovanie, ktoré spĺňa systematické a dlhodobé potreby v oblasti vzdelávania.

¹ Závery z 12. mája 2016 o Svetovom humanitárnom samite, závery z 12. mája 2016 o prístupe EÚ k nútenému vysídľovaniu a rozvoju, závery z 19. mája 2017 o sfunkčnení prepojenia medzi humanitárnou oblasťou a rozvojom a závery z 12. novembra 2017 o strategickom prístupe k odolnosti v rámci vonkajšej činnosti EÚ.

² Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie (jún 2016) a Európsky konsenzus o rozvoji, Ú. v. EÚ C 210, 30.6.2017, s. 1 – 24.

³ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vzdelávaní v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách. COM(2018) 304 final z 18. 5. 2018.

3. Rada zároveň víta komplexný prístup k vzdelávaniu v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách, ktorý zahŕňa pripravenosť, znižovanie rizika katastrof, prevenciu, zmierňovanie, rýchlu reakciu a záväzok budovať odolné systémy vzdelávania. V tomto kontexte by sa mali rozšíriť a ďalej podporovať iniciatívy, ktoré umožňujú poskytovanie príležitostí lepšieho a rýchlejšieho vzdelávania s cieľom priniesť trvalé riešenia, akou je napríklad fond Vzdelávanie nepočká (Education Cannot Wait) zameraný na naplnenie vzdelávacích potrieb detí a mladých ľudí vo veku 3 až 18 rokov. Mali by sa ďalej podporovať aj iniciatívy v oblasti vysokoškolského vzdelávania v núdzových situáciách, ako napríklad mechanizmus rýchlej reakcie pre vysokoškolské vzdelávanie v núdzových situáciách zameraný na vekovú skupinu 18 až 24 rokov.
4. EÚ je pripravená v prípadoch, keď vzdelávanie preruší krízová situácia, podporovať mechanizmus rýchlej reakcie a začleniť vzdelávanie do svojej reakcie na núdzové situácie v partnerskej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami tak, aby sa vždy, keď je to možné, zabezpečilo odovzdanie činností subjektom v oblasti rozvoja. EÚ sa zaväzuje, že deti a mladých ľudí, ktorí nechodia do školy, vrátane nútených vysídlených osôb, privedie v priebehu niekoľkých mesiacov späť ku kvalitnému vzdelávaniu v súlade s newyorským vyhlásením pre utečencov a migrantov z roku 2016.
5. Rada uznáva osobitné potreby vysídlených osôb a význam trvalých riešení a vyzýva útvary Komisie, ESVČ a členské štáty, aby spolupracovali s vládami a partnermi hostiteľských krajín na začleňovaní utečencov do vnútroštátnych systémov vzdelávania a zároveň uspokojovali potreby hostiteľských komunít a aby rozvíjali a posilňovali kapacity a existujúce štruktúry a služby v oblasti vzdelávania vrátane systémov certifikácie, akreditácie a uznávania.
6. Rada zdôrazňuje, že na zabezpečenie účinných a dopĺňajúcich sa reakcií je na všetkých úrovniach potrebná posilnená koordinácia, dialóg a partnerstvá medzi zainteresovanými stranami v oblasti vzdelávania. Účinná reakcia je tiež podmienená dostupným, predvídateľným, transparentným a udržateľným financovaním vzdelávania, ako aj spoľahlivejšími dôkazmi a rozčlenenými údajmi. Rada si uvedomuje, že humanitárna reakcia musí byť zameraná na postihnuté obyvateľstvo, a vyzýva útvary Komisie, ESVČ a členské štáty, aby podporovali a uľahčovali inkluzívnu účasť komunít na analýze, plánovaní, navrhovaní, realizácii, monitorovaní a hodnotení reakcií v oblasti vzdelávania.
7. Rada zdôrazňuje význam zapájania sa občianskej spoločnosti a subjektov aktívnych v humanitárnej oblasti a oblasti rozvoja, pretože pre organizácie občianskej spoločnosti je charakteristická ich úzka interakcia s obyvateľmi a prehľad o miestnych komunitách, čo sa môže premietnuť do účinného prístupu k zraniteľným skupinám.
8. Rada podčiarkuje, že všeobecný prístup k slobodnému, inkluzívnemu a spravodlivému kvalitnému vzdelávaniu je predpokladom presadzovania práva na vzdelanie pre všetkých. V tejto súvislosti sa musí rozšíriť prístup k moderným technológiám a inováciám, aby sa zmenšili prekážky a zabezpečili kvalitné výsledky vzdelávania. Súkromný sektor môže byť významným východiskom a zdrojom inovácie. Jeho účasť musí byť najmä v nestabilných situáciách s oslabenými štátnymi štruktúrami dostatočne regulovaná.

9. Rada zdôrazňuje, že je dôležité sústrediť sa na najviac marginalizované, zraniteľné a znevýhodnené skupiny v súlade s prístupom založeným na potrebách v núdzových situáciách. Vzhľadom na nepomerné účinky núdzových a dlhotrvajúcich krízových situácií na vzdelávanie dievčat a žien sa musí do všetkých opatrení v oblasti vzdelávania začleniť prierezové rodové hľadisko, ktoré budú dopĺňať ciele opatrenia zamerané na konkrétne nevýhody a prekážky. Pokiaľ ide o osoby so zdravotným postihnutím a osoby bez štátnej príslušnosti, mali by sa vypracovať osobitné riešenia, s cieľom zabezpečiť, aby mali rovnaký prístup k vzdelávaniu.
10. Rada uznáva, že vzdelávanie zohráva dôležitú úlohu pri podpore mieru a zabezpečení ochrany. EÚ je na poprednom mieste, pokiaľ ide o podporu prístupov zohľadňujúcich konflikty, nenásilných politík a postupov v oblasti školstva, ako aj rešpektovanie rozmanitosti, tolerancie a aktívneho a zodpovedného občianstva. Integrovanými prístupmi v oblasti vzdelávania a ochrany je možné riešiť fyzické, psychologicko-sociálne a emocionálne potreby detí a mladých ľudí a predchádzať riziku násilia vrátane sexuálneho a rodovo motivovaného násilia, skorých a nútených sobášov, zapojenia detí do ozbrojených konfliktov, ako aj riziku radikalizácie vedúcej k násilnému extrémizmu a zmierňovať tieto riziká. Rada pripomína, že narušenie prístupu mladých ľudí k vzdelávacím a ekonomickým príležitostiam má dramatický vplyv na trvalý mier a zmierenie, ako sa uznáva aj v rezolúcii Bezpečnostnej rady OSN č. 2250 o mládeži, mieri a bezpečnosti,
11. Rada dôrazne odsudzuje všetky formy útokov na školy a univerzity, vojenské využívanie škôl, únosy študentov a vzdelávacieho personálu, nábor a využívanie detí v ozbrojených konfliktoch, sexuálne násilie a prítomnosť pozemných mín, nevybuchnutej munície a pozostatkov vojny v školách a ich okolí. Rada naliehavo nabáda útvary Komisie, ESVC a členské štáty, aby využívali politické dialógy, dialógy o politike a operačné dialógy so stranami konfliktu a vyzývali ich na dodržiavanie povinností podľa medzinárodného práva. Rada vyzýva všetky členské štáty, aby podporovali iniciatívy na ochranu vzdelávania v konfliktoch vrátane Deklarácie o bezpečných školách a presadzovali jej vykonávanie aj na tretej medzinárodnej konferencii k Deklarácii o bezpečných školách, ktorá sa má uskutočniť v roku 2019 v Španielsku.
12. Rada zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť kvalitné vzdelávanie na všetkých úrovniach: od raného detstva až po základné, sekundárne a terciárne vzdelávanie, ako aj technickú a odbornú prípravu. Základnými kameňmi kvalitného vzdelávania sú kvalifikovaní učitelia a primerané učebné a podporné materiály a infraštruktúra. Kľúčové je aj zapojenie opatrovateľov a komunít. Základné vzdelanie je predpokladom na to, aby mohli deti dosahovať pokrok počas celého vzdelávacieho cyklu. Vysokoškolské vzdelanie je výraznou hnacou silou zmeny, ktorá mladým ľuďom umožňuje pôsobiť ako katalizátory regenerácie, obnovy a odolnosti ich krajín. Vzdelávanie a technická a odborná príprava musia byť prepojené s dopytom na trhoch práce. Mali by sa podporovať reakcie, v rámci ktorých sa popri vzdelávaní pozornosť venuje aj otázkam ochrany, obživy, dostupnosti vody, sanitácie a hygieny (WASH), zdravia a výživy s cieľom zlepšiť výsledky vzdelávania a zabezpečiť, aby vzdelanie mohlo byť vstupnou bránou pri poskytovaní služieb iným odvetviam.
13. Každodenné školské stravovanie môže prispieť k lepšej výžive a zdraviu a tiež zvyšuje prístup k vzdelávaniu ako ďalšia motivácia poslať deti do školy. Môže byť zároveň prospešné pre miestne hospodárstvo posilnením kapacity miestnych poľnohospodárov dodávať potraviny pre potreby školského stravovania. Zabezpečením výživného školského stravovania pre deti s cieľom podporiť ich zdravý rast a vývoj a schopnosť učiť sa si vyžaduje úzku

spoluprácu vlád a partnerov v oblasti rozvoja a humanitárnej pomoci v hostiteľských krajinách.

14. Rada vyzýva útvary Komisie, ESVČ a členské štáty, aby pokračujúcim posilňovaním spolupráce, komplementárnosti a angažovanosti medzi subjektmi a nástrojmi v oblasti humanitárnej pomoci a rozvoja pri súčasnom rešpektovaní ich príslušných mandátov uplatňovali tento politický rámec s cieľom uspokojiť krátkodobé a dlhodobé potreby v oblasti vzdelávania na všetkých úrovniach s pomocou najvhodnejších prostriedkov. Potrebné sú väčšie dlhodobejšie investície do vzdelávania, ktorými sa podporí pripravenosť a znižovanie rizika a umožní sa flexibilne reagovať na meniace sa potreby a nové vlny vysídľovania, s prihliadnutím na skutočnosť, že krátkodobé humanitárne financovanie a reakcie *ex post* majú osobitnú úlohu a nemôžu nahradiť účinné systematické reakcie. Vzdelávanie by malo byť začlenené do vykonávania prístupov založených na prepojení a odolnosti, a to v núdzových aj dlhotrvajúcich krízových situáciách. Útvary Komisie a členské štáty by v tejto súvislosti mali koordinovať znižovanie rizika katastrof, pripravenosť, posudzovanie, analýzy, tvorbu programov a plánovanie opatrení v oblasti vzdelávania. Toto by malo zahŕňať výmenu poznatkov a najlepších postupov a zlepšenie získavania, dostupnosti a transparentnosti údajov.
-